

חג הסיגד - חוגגים בפנימיה

חג הסיגד נקרא בשם "מהללה" שמשמעותו "מחילה". הוא נחוג על ידי יהודי אתיופיה במשך כאלפיים וחמש מאות שנה, והועבר מדור לדור.

החג חל בכ"ט בחשוון – שבעה שבועות לאחר יום הכיפורים.

חג הסיגד הוא יום משמעותי ביותר עבור יהודי אתיופיה, על פי המסורת הסיגד הוא זכר לחידוש הברית בין עם ישראל לקב"ה ומקורו בימי שיבת ציון כאשר עזרא ונחמיה אספו את היהודים שחזרו מהגלות לירושלים, קראו בפניהם את התורה והזהירו אותם לשמור עליה ולהיבדל מהעמים שישבו בארץ ישראל.

הסיגד מזכיר את מעמד הר סיני, ומהווה הזדמנות לחזרה בתשובה ולתפילה לקב"ה שיחזיר את היהודים לארץ.

כיצד חגגו את הסיגד באתיופיה?

ההכנות לסיגד החלו במשך חודשים ארוכים לפני התאריך. בני הכפרים המרוחקים היו צועדים לכפר המרכזי בו התקיים הטקס ומתארחים אצל משפחות מהכפר.

בהתקרב החג הורגשה אווירה מיוחדת, המשפחות היו מכינות כיבוד עשיר לסעודה שלאחר הצום.

בשעות הבוקר של הסיגד התחיל הצום, והציבור היה עולה אל ההר הסמוך לכפר. בראש התהלוכה צעדו ה"קייסים" (מנהיגי העדה) כשבידיהם ספרי ה"אורית" (ספר התורה) הכתובים בשפת ה"געז" (שפה אתיופית עתיקה).

מעל ראשי הקייסים היו פותחים מטריות זהובות, ואחריהם כל הציבור צעד לבוש לבן.

הקייסים היו קוראים בספר התורה, בעיקר בפרשת מעמד הר סיני וקטעים מספר עזרא ונחמיה, מלכים, ישעיהו, ירמיהו, דניאל ותהילים.

בנוסף היו מתפללים תפילות שחוברו על ידי הקייסים שעסקו ברצון לשוב לירושלים ולבנות את בית המקדש ודורשים דרשות המזכירות להיות נאמנים לתורה ולמסורת, לחזור בתשובה ולשמור על הברית שבין הקב"ה לעם ישראל.

אחה"צ היו יורדים מן ההר בשירה ובריקודים, מחזירים את ספרי התורה לארון הקודש ושוברים את הצום בסעודה חגיגית שנמשכה עד אור הבוקר.

בישראל, ממשיכים לחגוג את החג בירושלים, בהתכנסות בארמון הנציב ובטקס שמנוהל על ידי הקייסים.

פעילות תחנות לכלל הפנימייה בנושא חג הסיגד

מטרות:

- ♥ העשרה במגוון תכנים סביב הנושא, תוך שימוש במתודות הפעלה שונות.
- ♥ לימוד דרך הנאה וחוויה. ההשתתפות פעילה ויצירתית.
- ♥ יצירת מסורת של אירועים המעוגנים בפעילות החינוכית בפנימייה.

עקרונות לבניית תכנית הפעלה במתכונת תחנות:

- ♥ הפעילות מתבצעת בחדר גדול. במרחב החדר ממוקמות תחנות הפעילות במרחקים המאפשרים תנועה.
- ♥ כל תחנה מיועדת לביצוע משימה או הקניית ידע בתחום אחד הקשור לנושא הסדנה. יש לבחור מגוון רחב ככל האפשר של תכנים ומתודות בכדי ליצור עניין: חידון, הקניית ידע, סרט קצר, פעילות יצירה וכו'.
- ♥ לכל קבוצה זמן משלה להשתתפות בתחנה עפ"י הלו"ז שנקבע מראש.
- ♥ הילדים עוברים כקבוצה מתחנה לתחנה ומבצעים ביחד בכל תחנה את הפעילות המוצעת בה.
- ♥ תוכן הפעילות מותאם לקבוצת היעד: גילאים ויכולות.
- ♥ יש לתזמן את הפעילויות בתחנות לזמן קצוב מראש.
- ♥ על התחנות להיות אסתטיות, מקושטות ואטרקטיביות בכדי למשוך את העין ואת הלב.

תחנות חג הסיגד

שם התחנה	פעילות	ציוד נדרש	הערות
תחנת "בונה" (טקס מסורתי של הכנת קפה והכנסת אורחים)	הסבר על מהות חג הסיגד/סיפור אישי/ סיפור עם אתיופי/לימוד שיר	קפה שחור, פינג'אן, כוסות, פופקורן, מחצלת וכריות	תחנת "אווירה", רצוי שכן העדה (חניך/מדריך) יעביר את הפעילות
קליעת צמות	קליעת צמות אתיופיות	גומיות/חרוזים	רצוי שהפעילות תועבר על ידי יוצאות העדה
ריקמה אתיופית	תפירה על גבי תמונה מצוירת על בד לבן	חוטים, מחט, מספרים	חשוב לשרטט תמונה פשוטה עם קווי מתאר ברורים לשם השגת תוצאות טובות
פיסול בחימר	פיסול מוטיבים אתיופיים מסורתיים- בעלי חיים, דמויות, בתים אתיופיים	חימר, ניילונים לעבודה, מים, תמונות להשראה	כדאי להכין מראש מספר פסלים שימשו כדוגמאות.
הכנת דבן	הכנת דבן- לחם אתיופי	מתכון מצורף	
לימוד ריקוד	לימוד הריקוד האתיופי המסורתי	דיסק+מערכת שמע, בגדים אתיופיים	
מנקלה	משחק מנקלה	משחק בשטח, שרטוט הגומות על האדמה, אבנים	מקורו של משחק המנקלה הוא באתיופיה
פאזל	הרכבת פאזל	פאזל עם תמונה מחג הסיגד	

הכנת דבן

מצרכים:

קילו קמח

שמרית

2.5 כוסות מים פושרים

מעט מלח

כורכום

אופן ההכנה:

יש ללוש את כל המצרכים לבצק. רצוי לתת לבצק לתפוח מעט.

לשטח את הבצק בתבנית מרובעת משומנת היטב.

לכסות את התבנית בנייר כסף משומן היטב.

לאפות בחום בינוני (כ – 190 מעלות) כ – 45 דקות.

סיפור עם אתיופי דינגה ראס מטפס בהר

ידוע לכולנו שבאתיופיה בכפרים, לא היו טלויזיה ולא מחשבים.
ילדים היו לומדים או עובדים בשדות, ועוזרים למשפחתם, לאבות ולאמהות.
גם דינגה ראס (מלקו היה שמו האמיתי), היה לומד ועוזר וגם מטייל לפעמים.
יחד עם מברטו ודמוז חבריו מהכפר, החליט דינגה לטייל ולטפס בהר.
ואכן מצאו שלושת החברים, הר גבוה יותר מכל האחרים.
"נטפס על ההר הזה" דינגה אמר, "וניפגש מחר בבוקר בכפר".
למחרת בבוקר, עם מקלות ומים, התחילו לטייל- דינגה ועוד שניים.
"קשה לטפס!" מברטו אמר, "יקח לנו הרבה זמן וכוח לטפס על ההר!"
ודמוז ענה לו: "אל תפסיק לטפס! עוד מעט נגיע לפיסגה, בואו נתאמץ!"
ככה הם המשיכו, ואחרי הרבה מאמץ, הגיעו החברים אל ראש ההר.
כמעט יום שלם לקח להם לעלות, והדרך הייתה מלאה בקשיים ובסכנות.
כאשר עמדו סוף סוף על ראש ההר, התפלאו לראות איש זקן במעבר.

”אנתה! (אתה) איך הגעת לכאן? הדרך כל כך קשה ועבורך זה מסוכן!”
”אנחנו צעירים ולנו הרבה זמן זה לקח, איך אתה הסתדרת, הרי זה מסוכן כל כך!”
”אני?” ענה הזקן ”אני נולדתי פה בהר, ולאורך כל ימי, רק פה אני גר.”
דינגה וחבריו הביטו זה בזה, והתחילו לצחוק מהמחזה.
”כמה אנחנו צריכים להתאמץ כאן, כדי להשיג את מה שהזקנים השיגו מזמן!”

עד כאן סיפורנו, קוראים נכבדים, וכמו דינגה ראס גם אנו מבינים שלפעמים אנו מתאמצים וקשה לנו, ונראה שהמבוגרים בכלל לא מבינים אותנו. אבל אם קצת שואלים וחוקרים, מגלים שגם הם עברו דברים קשים. אם נלמד מהם את החכמה של אתמול, מצבנו היום יהיה מוצלח וטוב. כי את הדרך הקשה שאנו עוברים, הם עברו בהצלחה כבר לפני שנים. בחג הסיגד חשוב לחקור, ללמוד, ולשאול המון שאלות, כדי ללמוד מדרכם של הגדולים, איך ומה לעשות.
היום הזה הוא יום מיוחד, בואו נחגוג אותו ישן וחדש כאחד!

מנקלה

מנקלה הוא משחק לוח לכל המשפחה, שמקורו באפריקה, בארצות כמו אתיופיה, אריתריאה ומרוקו. במקור שיחקו במשחק עם לוח עץ עם שקעים וזרעים. יש אומרים שהמשחק מנקלה הוא משחק האסטרטגיה העתיק בעולם ושהוא בן 3,000 שנים.

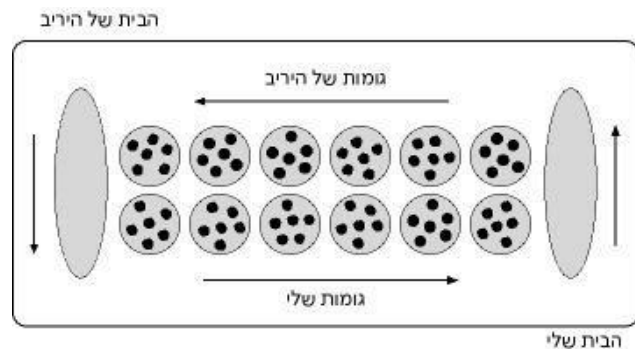
מטרת המשחק

לצבור בסוף המשחק יותר אבנים בביתו מאשר היריב בביתו.

חוקי המשחק

- בתחילת המשחק מפזרים 4 אבנים בכל גומה עגולה. 4 הגומות שפונות אלי הם שלי, ו- 4 הגומות האחרות הן של היריב. הבית מימין לי הוא שלי, והאחר של היריב.
- בכל תור לוקחים את כל האבנים, הנמצאות באחת מהגומות שלי, ומפזרים אחת בכל גומה, בתנועה נגדית לכוון השעון (כמו שמופיע בתרשים).
- אם אני עובר דרך הבית שלי אני מניח שם אבן וממשיך לפזר בגומות של היריב. בבית של היריב איני מניח אבנים.
- אם האבן האחרונה שבידי הונחה בבית שלי, אני משחק תור נוסף.
- אם האבן האחרונה בידי הונחה בגומה ריקה שלי, אז אני לוקח את כל האבנים בגומה של היריב זו שממול לגומה זו ומעבירן לבית שלי, יחד עם האבן שהונחה בגומה הריקה.

6. אם לאחד השחקנים אין יותר אבנים בגומות שלו בסוף תורו, הוא לוקח את כל האבנים שנותרו בגומות היריב ושם בביתו. זה הזמן לספור כמה אבנים יש בכל בית ולהכריז על המנצח.

פתגמים מהתרבות האתיופית

מטרות:

הכרות עם פתגמים אתיופיים מסורתיים ולימוד משמעותם.
פיתוח גישה חיובית ומכבדת כלפי התרבות האתיופית.

חומרים:

- כרטיסיות פתגמים אתיופיים כתובים בעברית ובאמהרית
- כרטיסיות משמעות הפתגמים
- כרטיס משימה לקבוצה

הכנה מוקדמת:

תולים על גבי הקיר את כרטיסיות משמעות הפתגמים

מהלך הפעילות:

מחלקים את קבוצת האם לקבוצות בנות 3-4 חניכים.

כל קבוצה מקבלת כרטיסיה עם פתגם אתיופי ועליה לחפש את משמעותו מתוך כרטיסיות המשמעות התלויות על הקיר.

קבוצה שמצאה את הכרטיסיה המתאימה ניגשת למדריך ומראה לו את הפתגם ומשמעותו.

במידה שהמשמעות נכונה – הקבוצה מקבלת מהמדריך את כרטיס המשימה, במידה שהמשמעות אינה נכונה, ממשיכה הקבוצה לחפש את הכרטיסיה המתאימה עד שמגיעה לתשובה הנכונה.

לאחר קבלת המשימה הקבוצה מכינה הצגה/ סיפור/ שיר/ קטע פנטומימה המתבסס על הפתגם שקיבלה ומציגה אותו בפני הקבוצה.

כרטיסיות פתגמים ומשמעותם:

- הבטן רחבה מכל העולם למי שיש לו סבלנות – אם תחזיק מעמד בסבלנות -הכל יעבור. (1=א)
- החלום הוא טוב או רע, לפי המתרגם- חלום יכול להיות רע או טוב, הכל לפי הפירוש שנותנים לו. (2=י)

- הצרות לא נשארות אצל אותו אדם כל הזמן- בעיות עוברות מאדם לאדם ולכן לא כדאי להתייאש כי הסבל לא נמשך הרבה זמן. (3=ז)
- חכמה בבטן כמו אור בכד- חכמה היא כמו אור, נועדה להאיר לכולם ולא להישאר אצל אדם אחד בלבד. (4=כ)
- עשן ואמיץ תמיד ימצאו דרך יציאה – גם כאשר נראה שאין מוצא, תמיד יתאפשר פתרון למצב בעייתי. (5=ח)
- אחרי שהצבוע הלך הכלב נבח- אין טעם להזהיר אחרי שקרתה טעות, איזהו חכם הרואה את הנולד. (6=ו)
- מי שלא שואל – לא יוכל להיות מושל- לא הביישן למד. (7=ג)
- הסבלנות מרה אך פירותיה מתוקים- לפעמים קשה להתאזר בסבלנות אך בסוף לומדים ששווה לחכות. (8=ב)
- אדם בעל עין אחת מוטב שלא ישחק עם ענפים- כאשר יש לך משהו יקר ובעל ערך, כדאי שתשמור עליו מכל משמר (9=ה)
- אדם השוכח את עברו יעשה טעויות כל ימי חייו – חשוב ללמוד מטעויות העבר כדי לא לחזור עליהן בשנית (10=ד)
- אדם שבא לריב לא צריך תירוץ – מי שמעוניין לריב יעשה זאת ללא קשר למה שבאמת קרה (11=ט)
- עגל שיונק אינו צועק – אדם המקבל את מה שנחוץ לו אינו מטריד את סביבתו (12=ל)
- אל תתלונן על כך שאין לך נעליים - יש אנשים שאין להם רגל- איזהו עשיר השמח בחלקו (13=פ)
- לא תופסים זנבו של נמר, אך אם תופסים - לא עוזבים – כדאי להימנע מעימות או מריבה עם מישהו החזק ממך, אך אם בכל זאת נקלעת למצב כזה אל תיסוג והמשך להיאבק כי ברגע שתרפה אתה עלול להיפגע. (14=מ)
- אם לא אוספים במהלך היום לא אוכלים בלילה- חשוב לעבוד ולהרוויח כסף כל עוד אתה צעיר, ברגע שתזדקן תהיה עייף ותזדקק לחסכונותיך (15=נ)
- לאט לאט תצעד הביצה על רגליה- אם תהיה לך מספיק סבלנות תוכל להגיע למה שתרצה (16=ס)
- את הדג תאכל בחכמה- צריך לבצע כל משימה בזהירות ובדרכים נכונות (17=ק)

כרטיסיות משימה:

עליכם להציג את הפתגם שקיבלתם ואת משמעותו באמצעות סיפור קצר, הצגה, פנטומימה, חידה בציורים, שיר...או בכל דרך אחרת בה תבחרו!

**הבטן דחבה מכל העולם
למי שיש לו סבלנות.**

**אם תחכה בסבלנות
הכל יעבור.**

**החלום הוא טוב או רע ,
לפי המתרגם.**

**חלום יכול להיות רע או טוב,
הכל לפי הפירוש שנותנים לו.**

**הצרות לא נשארות אצל אותו
אדם כל הזמן.**

**אל תתייאש, הצרה תחלוף.
כעם היא אצלך וכעם אצל
מישהו אחר.**

חכמה בבטן כמו אור בכד.

**חכמה היא כמו אור,
נועדה להאיר לכולם.**

**עשן ואמיץ תמיד
ימצאו דרך יציאה.**

**גם כאשר נראה שאין מוצא,
תמיד יתאפשר פתרון
למצב בעייתי.**

אחרי שהצבוע הלך הכלב נבח.

אין טעם להזהיר אחרי שהסכנה חלפה.

**מי שלא שואל - לא יוכל
להיות מושל.**

**מי שרוצה להתקדם צריך
לשאול שאלות.**

הסבלנות מרה אך פירותיה מתוקים.

משתלם וכדאי לחכות בסבלנות.

**אדם בעל עין אחת מוטב
שלא ישחק עם עונפים.**

**כאשר יש לך משהו יקר ובעל
ערך, כדאי שתשמור עליו
מכל משמר.**

**אדם השוכח את עברו יעשה
טעויות כל ימי חייו.**

**מי שלא לומד מטעויות
יטעה כל חייו.**

**אדם שבא לדיב
לא צריך תידוץ.**

**מי שאוהב לדיב
כבר ימצא על מה.**

אל תתלונן על כך שאין לך
נעליים, יש אנשים
שאינם להם רגל.

אל תתלונן, תמיד יהיו
אנשים עם צרות גדולות
משלך.

עגל שיונק אינו צועק.

**אדם המקבל את מה
שנחוץ לו, אינו מטריד
את סביבתו**

**לא תופסים זנבו של נמר,
אך אם תופסים -
לא עוזבים.**

**לא כדאי לריב עם מישהו חזק
אבל בעיצומה של מריבה אסור
להרפות, אחרת אפשר להיכנע.**

**אם לא אוספים במהלך היום
לא אוכלים בלילה.**

**גם כשצעידיים ויש כוח, צריך
לחשוב על העתיד.**

**לאט לאט תצעד
הביצה על דגליה.**

**בסבלנות אכשר להגיע
לאן שרוצים.**

את הדג תאכל בחכמה.

ק

**כשניגשים למשימה יש לבצעה
בדרך הנכונה.**

משימה:

**עליכם להציג את הפתגם שקיבלתם
ואת משמעותו באמצעות סיכור קצר,
הצגה, פנטומימה, חידה בציורים, שיר ...
או בכל דרך אחרת בה תבחרו!**

משימה:

**עליכם להציג את הפתגם שקיבלתם
ואת משמעותו באמצעות סיכור קצר,
הצגה, פנטומימה, חידה בציורים, שיר ...
או בכל דרך אחרת בה תבחרו!**